

DELAVSKA POLITIKA

POLITIČEN DNEVNIK

Izhaja vsak delavnik ob 11. dopoldne.

Uredništvo je v Ljubljani, Breg štev. 12./II.

Rokopisi se ne vračajo. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo

Uprava: Ljubljana, Breg 10-12. pritličje.

Cek. račun: 14.335. Reklamacije se ne frankirajo.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno: v Ljubljani in po pošti 20— Din, po raznašalcih izven Ljubljane 22— Din za inozemstvo mesečno 32— Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovalne in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. Debelo tiskana beseda stane 1— Din. Malih oglasov trgovskega značaja, stane beseda 1— Din. V oglasnem delu stane petna enostolpna vrsta 2-25 Din. Pri večjem številu objav popust.

Št. 105.

V Ljubljani, ponedeljek 10. maja 1926.

Leto I.

Položaj delavstva v današnji dobi.

Se nikoli kot danes, delavstvo ni tolikanj trpelo in še nikoli kapitalizem ni upotrebljavil tolikanj ogabnih sredstev, da bi strli delavski pokret. Prvi maj je bil od nekdanj zasovražen, ker je bilo delavstvo osovraženo in delo omalovaževano. Proti praznovanju Prvega maja je reakcija stara, stara skoro toliko, kakor je stara delavska borba.

Letošnji Prvi maj bi bil moral pokazati novih smernic in bi moral ustvariti manifestacijo delovne sile, pokazati bi moral, da je delavstvo zraslo v zavesti in spoznanju, da je cepljenje najobčutnejša rana pri pokretu in da cepljenje onemogoča strnjenje vrst in močen pohod.

Doživeli smo, da je praznovanje Prvega maja bilo oskrunjeno, doživeli smo, da so oblasti praznovanje ovirale in doživeli smo, da je Prvega maja skoro tekla kri.

Težko je pojmovati današnjo dobo in težko je misliti na okoliščine, ki so zavajale posamezne oblasti do usodnih korakov, razumeti pa ne moremo kljub temu ravnanja posameznih oseb pri premotiranju delavskega praznika.

Res, da je delavstvo danes razdvojeno in da je v borbi za kruh razcepjeno in izmognano, res je, da si ne more najti enotno usmerjene poti in res je, da obupava, ko gleda svoje lastno umiranje in umiranje svoje družine, ali spoznanje bi moralo zaveti tudi v duše oblastev in tudi to bi morala uvideti, da ni vse tako, kot gledajo črnogledi, ki še nikoli niso skušali težke borbe za kruh. O revoluciji ni govora in komunizem je samo krinka ljudem, ki bi radi pod pretvezo komunizma še reakcionarno vladali.

Danes dobro pojmujejo potrebe delavstva, danes dobro vemo, kam gre pot delavstva in danes dobro vemo, da je le z intenzivnim združevalnim delom mogoče nuditi pomoči razhiranemu proletariatu.

Kapitalistični razred in v tem razredu zrastle in prepojena družba skuša prav danes zamoriti ves delavski življenjski in ga zavesti v suženjstvo, v suženjstvo, kakršno je bilo mogoče samo v srednjem veku.

Na Hrvatskem odpuščajo na tisoče delavcev, ker ne morejo pristati na zahteve in ne morejo pristati na svojo lastno smrtno obsodbo, odpuščajo jih v Sloveniji, ker ne morejo pristati na petičije nečuvnih gospodov, ki bi radi, da delavce izdane pri napornem delu svojo lastno dušo in da žrtvuje kapitalizmu vse svoje duševne in telesne moči.

Čas bi že bil, da napoči zarja čistejšee sreče tudi delavstvu, čas bi že bil, da se dajo delavstvu pravice in da se njegove dolžnosti vzporeda s pravicami, ker le tako je možno, da bo delavec delal za svoj in za državni procvit in vzgajal družino po pravih, kot jih hoče življenje samo in kot jih je vredno dostojanstvo človeka.

Sicer javnost za to še nima umevanja, ker ne zna umevati današnjega razvoja in ne zna umevati današnjih potreb, ali vsaj toliko bi morala ume-

Položaj stavke na Angleškem neizpremenjen.

London, 9. maja. Položaj je neizpremenjen. V zadnjih 24 urah se je dogodilo le malo spopadov, predvsem v Glasgowu, kjer pa stavkujoči večinoma niso bili udeleženi. V Londonu je vse mirno. Čete, ki jih je vlada poslala v delavske dele mesta, so bile tam sprejete z grozilnimi kliči, vendar do bojev oziroma sovražnosti ni prišlo nikjer. Stavkujoči so vse preveč disciplinirani, da bi dajali vojaštvu povod za nastop. Vrhutega je konec tedna, ko je promet tudi v normalnem času jako majhen, ter stavka ni tako vidna. Videti je kakor da bi bilo zavzelo gibanje značaj boja v postojankah. Tuintam je v meznatni meri pričelo delo, tudi napredek prometa je minimalen. Enako se tudi stavka ni razširila. Mnogi menijo, da utegne trajati to stanje še do štirinajst dni, ne da bi se dogodilo kaj posebnega. Strokovne organizacije so vsekakor v stanju nadaljevati boj še enkrat tako dolgo. Pa tudi vlada bi mogla, neglede na gospodarsko škodo, ki jo povzroča stavka, ta položaj vzdržati, ker je za prehrano kolikortoliko preskrbljeno. Vendar se pa pojavljajo v meščanskih krogih, zlasti cerkvenih, opomini, da se čim prej sklene mir s pogajanjem.

BALDWIN APELIRA NA STAVKUJOČE IN PODJETNIKE.

London, 9. maja. Ministrski predsednik Baldwin je včeraj potom radia apeliral na stavkujoče in rudniške posestnike, češ, da je vlada še vedno pripravljena sprejeti poročilo premogovne komisije, če obe stranki storita isto. V svrhu sprave se je pripravljena pogajati z rudarji in rudniškimi posestniki. Poudarja pa tretjič, da se mora stavka preklicati. Bodi kakorkoli, možnost za pogajanja je bodana in ko pride čas pogajanj, bo vlada stavila tudi svoje predloge.

ANGLEŠKE STROKOVNE ORGANIZACIJE NE SPREJMEJO RUŠKEGA DENARJA.

London, 9. maja. Včerajšnje glasilo glavnega sveta strokovnih organizacij objavlja: Glavni svet je

vati čas in dobo, da bi znala zatreti svoje strasti in dati delavstvu pravice, ki mu pritičejo.

Letošnji Prvi maj je pokazal, da je naša javnost še vedno na tisti stopnji zaostalosti, da manuelno delo zanemarija in zaničuje in da manuelcu ne daje in neče dati svobode, kot si jo privoščijo sebi. Prvi maj je pokazal, da je tradicionalno presojanje dela v krvi naših nasprotnikov in da je iz tega presojanja hotela onemogočiti vsako očitnejše praznovanje Prvega maja.

Delavstvo je Prvega maja preživljalo svojo krvavo preizkušnjo in v tej preizkušnji je moralo vzrasti spoznanje, da po taki poti ne more dalje. Zdi se nam, da je letošnje praznovanje Prvega maja pokazalo vse hibe oblasti in delavske zavestnosti in daje znatila zavest, da je le v kompaktni sili in črti

prejel danes ponudeno podporo ruskih strokovnih organizacij, ki je označevala znesek. Svet je ruskim strokovnim organizacijam vljudo sporočil, da ponudbe ne more sprejeti in je vrnil nakazilo.

THOM SHAW O STAVKI.

London, 9. maja. Poročevalcu „Quotidiena“ je izjavil Thom Shaw v razgovoru, da je sedanja splošna stavka na Angleškem najbolj gigantski boj svetovne zgodovine med kapitalom in delom. Stavkujoči so odločeni, ne prenehati z bojem prej, dokler ne dobe popolno zadoščenje. Vlada skuša sedaj z vsemi pomočki stavkujoče obkroževati. Res je pa, da so stavkujoči dokazali izredno disciplino. — Thom Shaw je bil minister dela v Macdonaldovi vladi.

POSVETOVANJA OBEH INTERNACIONAL.

Curih, 9. maja. Dne 11. maja se bo vršila v Amsterdamu skupna seja odbora socialistične delavske internacionale in načelstva mednarodne strokovne zveze, ki se bo posvetovala o položaju z ozirom na angleško splošno stavko.

FAŠISTI V ITALIJI PROTI FAŠISTOM.

Rim, 9. maja. Predvčerajšnjim je poizkušalo okoli tristo fašistov napadati čet naskočiti centralo v Turinu. Karabinjeri so bili o tej nameri obveščeni ter so hoteli fašiste pregovoriti, da opuste svojo namero, pa je pri tem prišlo do pretepa in streljanja s samokresi. Zaupnik fašizma v Turinu se je izrekel odločno proti napadalcem četam, češ, da je vsakogar izključiti iz fašistovskih organizacij, ki bi se jim pridružili. Prefekt je nato napadalne čete fašistov razpustil.

VOJNA V MAROKU.

Pariz, 9. maja. Abd el Krim je pripravljen na vse in prav tako njegovi pristaši. Vsi izjavljajo, da rajši žrtvujejo svoje življenje in svoje premoženje, kakor da bi pustili gospodstvo Francozom in Špancem. Boji so se že pričeli in vse kaže, da bodo jako krvavi. Abd el Krim se je pripravil in ne bo odnehal.

mogoče dvigniti delavski pokret in v tem upati v zmago delavskega — gibanja.

Danes, ko so redukcije na dnevnem redu, danes, ko preti delavstvu redukcija plač in redukcija dela, ko umira na stotine delavskih družin in se le za silo krpa vsakdanji kruh, danes delavstvo lahko spozna, da je v njem samem rešitev in da je v njegovi strnitvi sila, ki bo mogla uničiti napore kapitalističnega stremljenja. Drugače je delavstvo ponovno izpostavljeno šikanam in izmaganju in drugače bodo redukcije in pretnje vedno obsežnejše.

Zavedajmo se, da smo v mnogem grešili sami in v mnogem ustvarili sami svojo usodo. Poglejmo vase in pogledimo praznovanje naše, strnimo svoje vrste in začnimo z resnejšim delom za svoj lastni blagor in za svojo lastno usodo.

Cankarjeva proslava.

Ljubljana, 8. maja 1926.

Značilno za naše razmere in značilno za današnji čas, da so mogli Cankarjevo slavo proslaviti samo nekateri slovenski literati in to ti, ki so živeli z njim in so ga poznali. Čast tem literatom! Če bi teh ne bilo in če bi se ti ne domislili teh priprav, takozvani »boljši« narod bi se ne domislil. Slavnost, vsaj slavnost v gledališču, je potekla iskreno, kot bi si jo želel Cankar sam, ni pa lepo in je hkrati žalostno, da ima narod tako malo ljubezni do svojega največjega sina. V Ljubljani je živel zadnja leta in Ljubljana bi se morala odzvati. Odzvala se ni in to je znak, da še ni zrela za umevanje našega največjega umetnika ali pa da se sramuje umetnika, ki je zraščel iz lbede in v lbedi ustvarjal svoje umetnine; umetnine so, pa čeprav niso povsod birokratskim metodam Ljubljančanov in umetnine bodo, ko že davno ne bo ljubljanskih aristokratov. Cankar in njegova umetnost je last Slovencev in je last človeštva in vsakdo, kdor hoče cepiti narod in hoče cepiti in secirati njegovo umetnost, greši. Ali proslava je vsaj od strani njegovih prijateljev uspela in če drugega ne, razen grehov »Jutra« in »Slovenca«, je bila vsaj intimno razgovorjanje in prisluškovanje Cankarjeve umetnosti. Kajti današnji čas je tak, da si ne moremo misliti drugače, kakor da rodoljubi tavajo in »delajo« za narod še nadalje in da pravi narod za vse to prav nič ne ve.

SPOR LJUBE JOVANOVIČA IN PAŠIČA SE NADALJUJE.

Belgrad, 10. maja. V javnosti je bilo zadnji čas le malo govorjenja o tem sporu, ali Jovanović dela z vsem naporom, da uveljavi svoje petičije in da dokaže, kako je Pašić napačno ravnal pri vseh sporih. Jovanović je sam sprevidel, da je treba za boj vztrajnih sil in začel je med poslanci. Ima svoje prijatelje in ima svoje zaupnike in kogar ima on, je odkrit nasprotnik Pašića. Pri zadnji seji medparlamentarnega odbora je dobil predsedstvo in s tem je že kolikor toliko dokazano, da Jovanović pridobiva vedno več simpatij in da je upati, da iz končnega spora izide kot zmagovalec Jovanović.

TUDI GRČIJA SE OBOROŽUJE.

Rim, 7. maja. Italijanska vlada je Grčiji dovolila znesek 100 milijonov lir. Vendar pa Grčija s tem denarjem ne more po svoje razpolagati, s posojilom si mora v Italiji nabaviti orožje in vojni material.

ZVEZA NARODOV ZBORUJE NA JESEN.

Genf, 7. maja. Kakor je sporočil predsednik Zveze narodov, se prične zasedanje Zveze narodov 6. septembra. Preprič bo zopet glede vstopa Nemčije v Zvezo, dalje se bodo pa še razgovarjali o pripravah za svetovno gospodarsko konferenco in seveda tudi o razorožitveni konferenci. Do tistega časa bodo pa države že itak vse oborožene.

Svetovno
znano

FOX

čistilo je za čevlje
vendar najboljše.

V novo razdobje.

I.

Konec aprila je izročil dosednji konzorcij, za katerim so stale v glavnem naše gospodarske organizacije »Delavska Politika« pokrajinskega odbora Socijalistične stranke Jugoslavije, ki bo odločil v kratkem o nadaljnjem razvoju našega lista.

Tako stoji naš list in z nami cel pokret, ki smo mu sedaj služili, pred novim razdobjem in pred važnimi odločitvami. Ob tej priliki se nam zdi potrebno, da spregovorimo k vprašanju, ki so s tem v zvezi, z vso jasnostjo tudi v našem listu in da pri tem ne skušamo ničesar prikriti, ker je treba, da razume sklepe, ki bodo prišli, vsa naša delavska javnost.

Predvsem je treba povedati, da naš list pod novim lastništvom ne bo mogel več dneвно izhajati. — Vsaj začasno se bomo morali omejiti na to, da ga izdajamo le po dvakrat na teden.

Ta vest bo marsikoga težko zadel. A če bo dala pobudo za pravilne protikrepe, bo izhodišče za novo jačanje delavskega pokreta. Pred vsem je treba imeti pred očmi, da smo mogli izhajati dnevno kot smo že zgoraj omenili, le vsled izredne požrtvovalnosti naših gospodarskih organizacij, ki so se postavile v času, ko smo stali v važnih in težkih borbah, ostalemu pokretu ob strani.

Z lastnimi močmi smo izdajali prej samo tednik. Zadnje tri mesece pa so naše moči v toliko narasle, da bi lahko izhajal naš list brez izrednih podpor po dvakrat na teden. Pri tem pa imamo trdno upanje, da pojde naša pot še dalje navzgor in da ni več daleč čas, ko bo vzdrževalo naše gibanje brez vsakih izrednih podpor dnevnika.

Naše strokovne organizacije štejejo vključno razkolom in težkim časom še vedno nad 8000 članov.

Ako bi se izdajala sobotna številka delavskega dnevnika enako kot v povojnih letih kot tednik in bi jo naročili vsi ali vsaj večina v naših strokovnih organizacijah organiziranih delavcev, bi bil pri nas delavski dnevnik aktiven in bi mogel izhajati brez vsakih drugih podpor.

Vsi, ki jim je težko, da bi z dnevnikom prenehali, naj gredo z nami vred na delo, da ga zopet vpostavimo!

O vprašanju dnevnika bodo odločili s svojim delom koncem koncev delavski zaupniki sami. V zgornji konstataciji se med drugim vidi, kako je za zdrav delavski pokret nujno potrebno, da premagamo razkole in da stopimo na politično polje z visokim številom za politične akcije organiziranih. Prvo in najvažnejše politično udejstvovanje je čitanje delavskega političnega lista.

V delavske vrste v Sloveniji se je zajedlo zadnja leta vse ubijajoče sektaštvo. To sektaštvo je treba premagati, pa bomo imeli zopet delavski po-

kret, ki bo zaslužil to ime. To naj ostane stalna linija v naši politiki.

V tej zavesti se »Delavska Politika« kot dnevnik ni postavila v dames preozek okvir Socijalistične stranke Jugoslavije, temveč je odpirala svoje predale in govorila k vsem, ki si žele ozdravljenja in konsolidacije našega političnega gibanja.

Če se je izročil naš list pokrajinskemu odboru Socijalistične stranke Jugoslavije, pa s tem ni rečeno, da more ostati lastništvo trajno na ta način urejeno. Pokrajinski odbor SSJ se dobro zaveda, da je zopetna združitev vseh marksističnih sil v eno stranko za številčno tako slaboten delovski pokret, kakor je naš, življenska potreba.

On ve, da radi vsake teoretične razlike ni treba razbijati organizacij. On ve, da sili položaj pri slabih delavskih pokretnih z ožkim jezikovnim področjem bolj h kompromisom v vseh nebitvenih vprašanjih kot je to pri močnih in večjih pokretnih potrebno.

Zato ni nenaklonjen, upoštevati predlogov, ki bi omogočili da ostane »Delavska Politika«, kakor dosedaj glasilo vsega marksističnega pokreta na podlagi akcijskega programa, ki bi ga mogla odobriti tudi Socijalistična stranka Jugoslavije.

Vendar pa je treba v tem slučaju popolnega soglasja glede dnevne praktične politike. Zakaj delavski list mora voditi delavstvo v važne akcije enotno in mora biti več ko torišče za diskusijo in prepire.

Zlasti pa bo znal potegniti ostro črto med poštenimi stremljenji in med izigravanjem in manevri. Da bo popolnoma jasno, kaj je mogoče in kaj ni mogoče, si ogledimo, do kakih rezultatov in pojavov so vodila dosedanja prizadevanja za združenjem naših strokovnih organizacij.

Borba za oblast v javnih korporacijah, v prvi vrsti v državi, je zadnji namen vsake politične akcije. Oblast se lahko osvoji ali v revolucionarnem naskoku, ali pa s sredstvi, ki jih predvideva ustava sama. Glede uporabljivosti obeh teh metod za gibanje, ki se bori proti samim temeljem sedanje družbe, so šla mnenja že pred vojno narazen. Levo krilo pokreta ni računalo na uveljavljanje svojih teženj potom legalnih sredstev, temveč je stavilo svoje račune na revolucionarno akcijo.

Vključ temu je bil marksistični pokret pred vojno organizacijsko enoten. V njem ste bili združeni obe krili, ne da bi se moglo reči, da je to pokretu škodovalo.

To je bilo zato mogoče, ker je bilo eno tudi levemu krilu jasno: Da se revolucionarne akcije ne vodijo ne pretrgano, temveč so kakor vojna, ki se napove in konča, kakor zahteva to taktičen moment. Taktični oziri pa so silili tudi levo krilo, da se je izogibalo aktivne akcije.

Tako je šla vsa politika praktično za tem, da so se osvajevale in izrablja-

le za utrditev marksističnega gibanja one pozicije, ki jih je bilo mogoče osvojiti v legalni politični borbi. Revolucionarne metode so zavzemale svoje mesto v ideologiji marksističnega proletarijata, — v praktični politiki pa so bile odložene.

Na tej podlagi je bilo pred vojno organizacijsko edinstvo marksističnega političnega gibanja mogoče.

Na tej podlagi je mogoče po našem mnenju tudi njegova zopetna obnovitev.

Zakaj revolucionarnim potresom, slede vedno daljše dobe mirnega razvoja.

Predpogoj za tak razvoj pa je, da prenehajo biti leva marksistična gibanja samo navadne sekcije svoje internacionale, ki iz enega središča določa za vse dežele akcije in taktiko in da dobijo tisto mero samostojnosti, ki jo imajo tudi socijalistične stranke raznih držav.

Stroga centralizacija, ki gre preko državnih mej, postavlja delavski pokret pred naloge, katerim ni dorasel in ki ga spravljajo v položaj nepretrgane revolucionarne akcije. Dokler je ta centraliziran aparat v tako ozki zvezi z eno državo, kakor je danes komunistična internacionala s sovjetsko državo, je nevarnost, da se spravljajo tudi slabotni delavski pokreti med kolesja meddržavnih bojov, ogromna.

Spravljati naš slaboten delavski pokret na taka pota, se nam zdi nedopustno. Mnenje, da je mogoče v temeljnih črtah politike koga varati, se nam zdi naivno.

Če smo govorili o možnosti, da bi mogla ostati »Delavska Politika« še nadalje splošno marksistično glasilo, ki bi mogla podpirati tudi skupine, ki niso v SSJ, moramo podčrtati, da morajo biti to le skupine, ki določajo svojo politično taktiko same in ki odklanjajo metode permanentne revolucionarne akcije, ki se mora spremenjati pod silo razmer v prazno pustolovsko politiko, pa najsi jo ukazujejo tudi osebnosti svetovnega slovesa.

To je prva točka glede katere ni mogoče dopuščati nobene nejasnosti.

Protestni shod priv. nameščencev v Mariboru.

V četrtek se je v Mariboru vršil imponenten shod privatnih nameščencev proti nameri podaljšanja delovnega časa, na katerem je bila sprejeta sledeča resolucija:

„Na javnem protestnem zborovanju, sklicanem po pododboru Zveze bančnih uradnikov, podružnici Saveza privatnih nameščenikov Jugoslavije in Osrednjemu društvu odvetniških in notarskih uradnikov v Mariboru dne 6. maja 1926 v gostilni „Rotovž“ zbrani nameščenci

konstatirajo:

a) da je osemurni delavnik v trgovinah bil doslej izključno vpeljan. Razlogi, ki so svoječasi dovedli do uvedbe osemurnega delovnega časa so danes vsled povojnih razmer še tehtnejši. Zlasti radežega, ker prejemki nameščencev niti zdaleka ne dosegajo

eksistenčnega minuma, tem manj pa sorazmerje predvojnih prejemkov, dalje slabi življenjski in gospodarski pogoji, velika brezposelnost na drugi strani.

b) Da je trgovski gremij v Mariboru na svojem običnem zboru sklenil, da podaljša delovni čas od osem na 9, 10 in 11 ur dnevno, ne da bi popreje stopil v stik z nameščenci oziroma njih organizacijo, kakor to predvideva zakon o zaščiti delavcev odnosno uredba o odpiranju in zapiranju trgovin, kar tvori očitno kršitev zakona o zaščiti delavcev. S tem se skuša na prikrit način reducirati prejemke nameščencev in povečati brezposelnost.

c) Da je ta samovoljna odredba v bistvu in po obliki kakor se jo hoče vsiliti nameščencem, v nasprotju z zakonom o zaščiti delavcev ter skrajno krivična, ker hočejo lastniki trgovin na račun nastavljenecv sanirati svoj gospodarski položaj.

d) Ne odgovarja resnici, da konsumenti ne morejo kupovati radi premočnega časa odprtih trgovin. Dejstvo je, da se manj kupuje vsled mizerne gospodarskega položaja in slabih plač.

e) Ker je gremij obenem opravil devet medtedenskih praznikov, je s tem prikrajšal pridobljeni počitek kajti prazniki, ki se jih namerava odpraviti, so izpolnjevali že itak nezadostne letne dopuste.

Zbrani privatni nameščenci z ozirom na vsa ta dejstva

protestirajo.

proti nameravanemu atentatu na svoje socijalno-politične pravice in proti samovoljnemu kršenju zakona o zaščiti delavcev od strani trgovskega gremija ter proti načinu, po katerem postopa gremij, da bi se bolj zaslužil nameščence in si jih podvrget na milost in nemilost. Zato zborovalci

zahtevajo:

a) da ostane osemurni delovni čas v veljavi kakor je bil doslej.

b) Za vsako čezurno delo (preko osem ur dnevno) je poleg dovoljenja inšpekcije dela v smislu zakona potreben tudi predhodni sporazum z strokovnimi organizacijami nastavljenecv.

c) Delo, ki se ga opravlja preko delovnega časa, se mora v smislu zakona plačati kot bezurno delo.

d) Zahtevajo od merodajnih oblasti, da se ratificirajo mednarodne pogodbe o zaščiti delavstva.

Pozivljajo pomočniški odbor trgovskega gremija v Mariboru in Delavsko zbornico v Ljubljani, da z vsemi silami skušata preprečiti ta atentat na pravice trgovskih nameščencev.

Obenem apelirajo na vse merodajne oblasti, da sistirajo sklep trgovskega gremija ter ne dovoli, da bi se nastavljenecv odvezlo njihove že davno priposestovane pravice glede delovnega časa. Izražajo, da ima zakon respektirati vsakdo, četudi ni vselej v izključno okrist gospodarsko močnejših slojev.

Maribor, dne 6. maja 1926.

Sklicatelji:

Zveza bančnih uradnikov podružn. Maribor.
Zveza privatnih nameščencev Jugoslov. podružnice Maribor.

Osrednje društvo odvetniških in notarskih uradnikov v Mariboru.

Jack London:

Železna peta.

(Socijalni roman. Prevél I. V.)

(Dalje.)

Nisem zapazila znamenj. Gospa Pertonwalthova in gospa Wicksonova sta na primer izvajali strašno socijalno nasilje v vseučiliščnem mestu. Od njiju je izvirala sodba o meni, da sem nekakšna prenagljena in samoljubna mlada dama in da imam nelep, lastnost vsiljevati se in se mešati v razmerje drugih. Meni se je to zdelo docela naravno, ako sem premislila, kakšno vlogo sem igrala, ko sem preiskovala Jacksonovo zadevo. Ali podcenjevala sem učinek te sodbe, ki je bila izrečena od dveh gospodarsko tako mogočnih gospodaric.

Sicer sem opazila, da so se moji najbližji prijatelji začeli v neki gotovi meri odtujevati; pripisovala sem pa to černosti, ki je zavladovala v mojem krogu radi moje bližnje poroke z Ernestom. Ernest mi je kmalu obrazložil, da je to držanje mojega razreda nekaj več, nego trenutno in da za tem tiče skrite sile organizirane zarote.

„Sprejela si v svojo hišo sovražnika svojega razreda,“ je dejal. „In ne samo to, ti si mu dala celo svojo ljubezen, samo sebe. To je izdajstvo nad tvojim razredom. Nikar si ne domišljuj, da kazen zato izostane.“

Neko popoldne je prišel oče domov. Ernest je bil pri meni. Videla sva, da je bil slabo raz-

položen — filozofsko slabo razpoložen. Bil je redko v resnici slabo razpoložen; ali neko mero kontrolirane slabe volje si je priznaval sam.

„Kaj misliš,“ je vprašal. „Bil sem na zajutreku pri Wilcoku.“

Wilcoks je bil upokojeni rektor univerze. Njegovi izsušeni možgani so bili z vsemi mogočnostmi napolnjeni, ki so bila leta 1870 nova, ki pa jih je med tem pozabil revidirati.

„Bil sem povabljen,“ reče oče. „Bil sem naročen.“

Obmolnil je in midva sva čakala.

„Bilo je zelo zvito spleteno, to moram priznati. Predbacival mi je. Meni. In to ta stara okamenela izkopina!“

„Stavim, da znam, kaj se vam je predbacivalo,“ je rekel Ernest.

„Tudi ne ganete, če trikrat ugibate,“ se je nasmejal oče.

„Dovolj je enkrat,“ odvrne Ernest. „In to ne bo nobeno ugibanje, nego zaključek. Predbacivalo se vam je vaše privatno življenje.“

„Pravilno,“ je vzkliknil oče. „Kako ste to uganili?“

„Znam, kaj ima priti. Svaril sem vas že radi tega.“

„Da, boste delali,“ je rekel oče zamišljeno. „Ali nisem verjel. Na vsak način je to še večji dokazni material za mojo knjigo.“

„To vse ni še nič, kar še bo prišlo,“ reče Ernest, „ako boste tako nadaljevali in vabili k

sebi socijaliste in razne sorte radikale, všteti tudi mene.“

„Da. Toliko sem spravil iz njega. Rekel je, da potrebuje univerza letos vedno več denarja nego ji ga lahko država dovoli. Zato dajejo premožni ljudje ustanove. Ti dobrotniki pa bi se čutili užaljene, ako bi univerza krenila od svojega vnetega stremljenja po brezstrastnemu spoznavanju nauka v drugo smer. Ko sem ga hotel zaustaviti in obdržati z vprašanjem, kaj ima to skupnega z mojim praviatnim življenjem, mi je ponudil dveleten plačan dopust, ki ga naj porabim za oddih in za raziskavanje v Evropi. Razume se, da pod takimi pogoji te ponudbe nisem mogel sprejeti.“

„Isto je rekel stari Wilcoks. Dejal je, da je neokusno in skrajno brezkoristno in ni v soglasju z akademskimi tradicijami in akademskim dostojanstvom. Mnogo je govoril o teh publih stvareh in nisem našel priložnosti, da bi ga zadržal na kakšni specialni temi. Spravil sem ga pač v lepo zadrego, ali on je samo ponavljal in trdil, kako zelo me ves svet čišla kot znanstvenika. Ni bila to prijetna naloga zanj. Čutil sem, da se mu ne podaja.“

„On ni bil svoboden,“ je dejal Ernest. „Okovi niso vedno prijetni.“

„Bilo bi pa za vas mnogo boljše, ako bi sprejeli,“ odgovori Ernest.

„To je podkupnina,“ protestira oče.

Ernest pokima.

(Dalje prih.)

Križem sveta.

Kitajski militaristi v medsebojnem konfliktu. Kitajska civilna vojna, ki se je dozda vršila med revolucionarnimi ljudskimi četami in militarističnimi reakcionarji, se zdaj pojavlja med reakcionarji samimi. Napetost med mandžurskim diktatorjem Čangom in maršalom Vupejfujem iz centralnih provinc je vsak dan očitnejša. Poslaniki veselijo, ki so se oddahnili, ko je kuominem izpraznila Peking, so zdaj jih muči radi prisotnosti šantungskega generala Vanga, zaveznika Mandžureev, čigar armada sestoji malone iz samih banditov. Vupejfu je sredit na Čangsolina, ker je ta imenoval svoje ljudi v vse važne urade v Pekingu, zlasti ker je podvrget brzoljavno zvezo svoji kontroli, pri tem pa je popolnoma prezrl Vupejfujeve priustaše. Vse kaže, da hočejo Mandžurei gospodariti v Pekingu. Vsled tega je začel Vupejfu pomikati svoje čete proti Pekingu.

Advokat je pogoltnil strup v interesu klientke. Neki ameriški advokat je rekel zdravniku, da državnemu pravdniku pomaga, da bo obtoženka obsojena; na to je pa vzel prašek, ki je bil v škatlici, da dokaže, da arzenik ni strup, ako se jemlje pomalem. Njegova klientka je bila obtožena, da je zastrupila svojega moža. Advokat je najprej vzel kroglice, ki so bile v škatlici in so jih našli v telovnikovem žepu umrlega soproga, in je rekel, da jih bo snedel. »Zakaj pa ne povzimate nekaj praška, ki ga je ubil?« je rekel državni pravdnik. Dobro, je rekel advokat, kakor da razmišlja, da hoče ostro odgovoriti državnemu pravdniku, »mogoče je čistilni prašek in zbolim, če ga povzijem. Ampak, če ga povzijem. Ampak, če vi trdite, da je smrtonosen, tedaj — tukaj gre!« Po teh besedah je prijel škatlico in je matresel nekaj praška v svojo roko in ga nesel v usta. Advokat je prašek pogoltnil. Celo sodnik se je smejal, ko je videl to demonstracijo. Nato je advokat dolžil zdravnika, da je ponaredil poročilo o kemični analizi. Premaknil je decimalno piko, da je izgledalo, da je prašek bolj nevaren, kot je v resnici. Naglašal je, da ni nobene priče, ki bi dokazala, da je njegova klientka kupila strup, ali da se je strup našel v njeni posesti. Na to je predlagal, da jo sodnik osvobodi, kajti ženska je že devet mesecev v ječi, dasiravno ni nobenega dokaza, da je ona umorila svojega soproga. Porota jo je oprostil. Bila je druga porotna obravnavala, ker se prva porota ni mogla zediniti na pravorek.

Kaznjenci so brez vsakih pravic. V poboljševalnici St. Cloud so kaznjenci vprizorili gladovni štrajk, da tako protestirajo proti neznosnim razmeram v poboljševalnici. Zda so odgnali petnajst kaznjencev v državno jetnišnico v Stillwater, češ, da so bili voditelji upornikov. Mesto da bi posebna komisija preiskala vzroke za gladovno stavko, so pa kaznjence kaznovali. Tako se deli pravica kaznjencem. Milijonarjev ne zapirajo v poboljševalnice.

Najtežji zvon na svetu se nahaja v Moskvi. Tehta 240.000 kg in meri v premeru 7 m.

Fotografski aparat za debelost. V Parizu se je moral zagovarjati pred sodnijo neki človek zaradi vlačugarstva. Bil je to silno dolg in tenak človek. »Kaj je vaš posel?« ga je vprašal sodnik. »Sedim kot model za debelost,« je odgovoril jetnik. Sodnik je bil osupel nad tem odgovorom in ker ni znal raztolmačiti, zahteval je razjasnitve. »Bil sem v službi tovarnarja kemičnih preparatov,« odvrnil je suhi človek. »Te preparate je bilo treba pripravljati kot sredstvo proti debelosti. Obšel sem obleko iz elastike, katero smo napihili, da sem bil največji debeluh. Nato smo se fotografirali. Potem so mojo sliko postavili v izložbo z napisom »Pred uporabo,« Nato smo spustili nekoliko zraka iz elastične obleke in vdružil sem bil fotografiran. Tudi ta moja slika je prišla v izložbo z napisom: »Po enomesečni uporabi. Naposled sem elastično obleko vrgel raz sebe in fotografirali so me v naravni debelosti. Fotografi-

tografija je dobila napis: »Po dvajsetmesečni uporabi. Ubogi človek je pravil nato, da zanj potem ni bilo več posla, ker ni bil rabil tovarnar novih fotografij in je prvotnih imel zadosti za mnogo let. Stradati je moral in se potepal okrog, dokler ga niso obdžili vlačugarstva, med tem ko je postajal fabrikant z njegovimi fotografijami vedno debelejši.

Izgubljena ladja se je prikazala v pristanu. Stirijamborno ladjo so pogrešali že 130 dni in proglasili so jo mislili za izgubljeno, ko se je prikazala v pristanu. Ladjo je zajel na oceanu hud vihar in jo pohabil. Moštvo ladje je bilo napol sestradano. Dva mornarja sta bila od stradanja tako oslabela, da se nista mogla držati več po konci in sta ostala na svojih ležiščih.

Najstarejša človeška lobanja najdena v Avstraliji. — Dr. Colin Mackenzie je v bližini reke Murray izkopal človeško lobanjo, ki jo je nazval Cohnova lobanja. Dr. Mackenzie je priznan antropolog. On izjavlja, da je ta lobanja starejša kot kateri drugi doslej najdeni človeški ostanek, vključno s rodeško, piltdaunsko in talgaško. Ta najdba potrjuje ideite, da je okoli reke Murray eden najvažnejših krajev na svetu, kar se tiče antropologije.

Ameriški filmski zvezdi oblekli črno srajco. — Znani ameriški filmski »heroj« Douglas Fairbanks in njegova žena Mary Pickford sta na nujnem potovanju po Evropi prišla v Florencia. Ker je bilo naznanjeno, da je dvojica vstopila v fašistovsko stranko, sta bila sprejeta po kraljevsko. Velika fašistovska množica je jima zapela ameriško himno in Doug ter Mary sta se poklonila s fašistovskim pozdravom. Nato se je Mary zahvalila v francosčini rekoč, da »poljublja vso Italijo«.

Japonski barometer. Japonci ne potrebujejo naših barometrov, ker imajo o naravi polno navodil za spoznavanje vremena. Kadar sili krokar v vodo, je blizu dež. Kadar se mačka umiva, bo drugi dan dež. Kadar lisica laja, bo v treh dneh. Ako vidiš v enem dnevu več kot tri kače, je mesreča neizogibna. Ako kače beže ter se spevajo na drevje, bo kmalu dež. Ako pada megla zjutraj, bo veter. Ako se ti vidijo planine blizu, ne hodi iz hiše, ako je zvečer megla, se ne boj dežja. Ako v krogu okoli meseca ni videti zvezde, bo kmalu dež; ako je videti le eno zvezdo, bo dež en dan pozneje. Zelo zanesljivo.

Imenik pijancev. Okrajni predstojnik v Lotaringiji je razposlal vsem gostilničarjem svojega okraja imenik pijancev, katerim gostilničar ne sme dati pijače, ako noče zapasti globi. Imenik je predstojnik pravilno podpisal. Ko je kmalu nato predstojnik službeno potoval po svojem okraju, prišel je v zapuščen vas ter se šel okrepčat v gostilno. Naročil si je piva in konjaka ter se predstavil gostilničarju. Gostilničar je šel najprej po uradni imenik pijancev, ga prebral, potem pa suhoparno odgovoril: »Vam ne smem dati pijače, vaše ime je napisano v imeniku pijancev.«

Kako je Bog ustvaril Rusa? Armenci si pripovedujejo sledečo pravljico o stvarjenju Rusa: Nekega dne sta šla Bog in Kristus po polju. Ker je bil Bog ravno dobre volje, je rekel: »Veš, ti Kristus, ustvarila sva Zida, Grka in Armence, pravzaprav bi morala tudi Rusa.« Toda Kristus je imel svoje pomisleke ter je odgovoril: »Očka, prosim te, pusti to, imela bi končno le neprijetnosti.« — »Ah, kaj še,« je rekel Bog oče in že je izrekel besede: »Bodi Rus!« Toda jedva je stal Rus pred njima, se je že zadril: Stojta! Kje imata potne liste? — »Vidiš, očka,« je rekel Kristus, »sedaj imava že vraga na glavi.« Toda Bog je smehljaje segel v žep, izvlekel bankovec za 20 kopejk ter ga stisnil Rusu v roko. In odšla sta nemoteno.

Večina. Neki tujec je vprašal v blaznici nekega umobolnega, kako da je prišel tja? Umobolni je odgovoril: »Le radi tega, ker sem bil drugačnega mnenja, kakor drugi ljudje.« — Tujec: »To ni možno!« — Umobolni: »In vendar je tako. Jaz sem rekel: Vsi ljudje so norei; in vsi ljudje so trdili, da sem jaz norec. Zmagala pa je večina in mene poslala v blaznico.«

Dnevne novice.

Korošec je imel v soboto svoj shod in na tem shodu je izpovedal svojo politično izpoved celokupne klerikalne stranke. Na shodu je povedal marsikaj, kar je moralo na vsak način razburiti naše demokrate. Povedal je, da demokrati še dolgo nimajo upanja, vsaj takega upanja, da bi prišli v vladu. Korošec je mnenja, da je Pašić odigral, povedal je tudi, da je Radić v krizi in ni npanja, da bi se dvignil ali Pašić ali Radić. Korošec ni povedal, kdaj in kako misli v vladu, tudi ni povedal, s kakšno sedanjo formacijo države se zadovoljuje, povedal je samo da Slovenci ne moremo in ne smemo biti zadovoljni s sedanjo vladu, ki narokava samo davke in hoče še nadalje narod, vsaj slovenski tirati v pogibelj. Če drugega ne, moramo biti Korošec hvaležni za izjavo, da je Pašić-Pribičevićeva vlada izključena in da je Pašić sam izigral.

Interpelacija o korupciji moti še vedno starega Pašića in tiste, ki mu direktno ali indirektno sekundirajo. Vse bi šlo lepo in gladko, če bi ne bilo te nadležne interpelacije po sredi. Pašić je sedaj izvoljen za predsednika radikalnega kluba, in mogel bi se mirno pripraviti na proslavo svoje osemdesetletnice... in na zopetni vstop v vladu, če bi opozicija vendar odjenjala in ne kvarila veselje s to prešmentano korupcijo, ki je postala že tako splošna in vsakdanja, da se loti pokornega jugoslovanskega državljana (kar dolg čas, če sliši o njej govoriti. Mi bi stremu in častitljivemu Pašiću radi pomagali, pa mu zato svetujemo naslednje: Postavi naj-se na... svetopisemsko stališče in naj reče s Kristusom: »Kdor je brez greha, naj vrže prvi kamen!« Obmolkniti bodo morali vsi, in konec bo vseh težav.

Prvi maj na Hrvaškem. Tudi na Hrvaškem so bile oblasti v hudih skrbah »za javni mir in red«. Prepovedale so večinoma vse shode in obhode. So drugi so si pomagali s konferencaimi zaupnikov in sestanki. V Zagrebu je predaval na strankini konferenci sodr. Zivko Topalović, ki je v krasnem govoru očrtal naše notranje prilike ter naloge socijalističnega delavstva. Zvečer so pa priredili sodrugi zabavo v dvorani »Kola«, ki je lepo uspela v moralnem in materialnem pogledu. Javne shode je oblast dovolila le v nekaterih krajih. Na vseh teh zborih je bila soglasno sprejeta protestna resolucija zagrebške oblastne organizacije proti 1. maja in proti reakciji sploh. Lepe so bile proslave v Osijeku, v Požegi, v Belištu, Ljeskovici, Bjelovaru, Sisku, itd. Tudi 1. maj na Hrvaškem je pokazal, da živi v delavstvu vzlic težkim razmeram in hudi reakciji močna, neupogljiva zavest. Naš čas pride, pa naj počnejo vladajoči razred in sovražniki delavske sloge karkoli hočejo.

Stališče delavstva o internacijski ekonomski konferenci. 28. aprila se je vršila v Ženevi pripravljalna komisija za mednarodno ekonomsko konferenco. Kot zastopniki delavstva sodelujejo v tej komisiji sodrugi Juhaux, Ondegeest, Eggert in Pugh. Program, ki ga je predložila delavska skupna komisija sestoji iz naslednjih točk: 1. stabilizacija valute; 2. mednarodna trgovinska politika z ozirom na razdelitev surovin in življenjskih potrebščin, zaščitne carine in evropske gospodarski Zveze; 3. mednarodna organizacija produkcije in prodaje in njeni učinki na mednarodno gospodarsko politiko; 4. mednarodni industrijski karteli in kontrola nad njimi od strani vlade, Zveze narodov, konsumnih in delavskih organizacij ter mednarodnega urada dela; 5. uveljavljenje mer, ki naj omogočijo delavcem dostojni zaslužek, pri čemur naj se razpravlja in sklepa tudi o vprašanju podelitve kreditov in vstvarjenjem možnosti dela za priseljene delavce.

Elektrifikacija. Grajska planota je bila do zadnjega časa najbolj zapuščena naselbina in le malo se je posvečalo pozornosti za higijeno in olepšavo. Častno moramo danes omenjati, da so nasadi v Regalijevem gaju izboljšani in da je park dobil svojo zasluženo obliko. Tudi v gradu samem so prenovitve v mnogo korist stanovalecev, zlasti pa družin, ki so morale čakati

rešitve na cesti. V petek so začeli napeljevati elektriko v vsem gradu, tako, da bo v kratkem imela vsaka stranka svojo zdravo električno razsvetljavo. Zadnji čas je bil, da je magistrat sklenil ta važni sklep in skrajni čas je bil, da se v nekatera itak zatohla in neprezračljiva stanovanja napelje namesto smrdljivih petrolejk električna luč. Če bo tako šlo, smemo enkrat upati, da tudi grad zadobi svoje zasluženo uvaževanje in postane to, kar je drugod, na pr. v Gradcu, Salzburgu in drugod.

Iz Viča nam pišejo: Iz viških občanov sestavljeni akcijski odbor za podporo reduciranim trboveljskim rudarjem je zaključil svojo nabiralno akcijo po občini. Čisti prihod v znesku 5.575.— Din je bil izročen v Trbovljah, ki ga bo razdelil med najpotrebnejše reducirance brez ozira na njihovo strankarsko pripadnost. Pri tej priliki se odbor iskreno zahvaljuje vse darovalcem, posebno še: Sokolskemu društvu, kat. prosvetnemu društvu, pevskemu krožku, cerkvenemu pevskemu zboru, pevskemu odseku olepševalnega društva »Rožna dolina«, tamburaškemu zboru »Svoboda« in godbenemu društvu »Gradašca«, ki so s svojim sodelovanjem pri prireditvi kakorkoli pripomogli do lepega gmotnega uspeha. — Odbor.

SKRAJNI JE ČAS

Je, da se pripravite, da eder par nogavic s žigom in znamke (rdečo, modro ali zlato)

„ključ“

Kajta kakor ključ par drugih. Dobivate se v prodajalnah.

Zarubljeno ravnateljstvo. V soboto smo omenili, da sta šla sodni esksekutor in sodr. Joža Golmajer nad tobačno tovarno. Rubežen sta izvršila po vseh predpisih. Začela sta kar pri ravnateljstvu sobi. Zarubila sta veliko zrcalo, stole, fotelje, pisalno mizo, končno se je sodr. Golmajerju zazdelo, da je tudi veliki tepih nekaj vreden. In zarubili so tudi tepih poleg stolov in foteljev. Postavila sta tako ravnateljstvo vendar enkrat na noge. Sodr. Golmajer je pokazal, da ima lepe sposobnosti tudi za takle državno zarubljevalni biriški posel.

Na zagrebškem kolodvoru je bil že dalj časa zaposlen Ivan Brihta. Bil je vseskozi vester in soliden uradnik. Nenadoma pa je izginil in opazili so, da je vzel seboj tudi revolver. Vse domneve kažejo, da si je Brihta, rodom Ljubljancem končal življenje.

Zagrebškega nadškofa so hoteli vkraati neznani spretni vlomilci; vlomili so v njegovo pisarno in skušali odpreti blagajno. Ni se jim pa posrečilo in odšli so rebus infectis. Odlejte bo moral poseben sluga ponoči čuvati pisarno.

Mlad carinik iz Bohinjske Bistrice Franc Mencinger je že dalj časa kazal živčno utrujenost in s službenega mesta v Mariboru so ga poslali na dopust. V Ljubljani si je naročil avtomobil in naročil šoferju, da naj ga pelje na Gorenjsko, češ, da le tam dobi zdrave pristne vode. V Sent Vidu je pa začel obiskovati posamezne hiše in ker se je vedel sumljivo, so poklicali orožnika. V spremstvu orožnika ga je potem peljal na policijo. Tam so dognali, da se je cariniku omračil um in poslali v bolnico.

V Oplotnici je udarila v poslopje kolarja Ferda Janeža strela in poslopje je jebilo kmalu v plamenu. Živino in nekaj orodja so mogli še rešiti, škoda je precejšnja in bi bila ogromna, da niso gasilci pogasili ognja.

Predrzen pa neznan žepar je odpel v gneči Janezu Zupančiču iz Lipo glava telovnik in mu spretno zmaknil denarnico, ne da bi bil Zupančič opazil. V denarnici je bilo nekaj čez 2300 dinarjev.

V župnišču na Horjulu so vdrli tatovi ter pobrali nekaj čez 900 Din gotovine in raznega blaga.

V pekarno Antona Videnška na Selu so dobro verzirani zlikovci vložili s ponarejenimi ključi in pobrali ves izkupiček prejšnjega dne, okrog 400 Din.

Zalostna usoda prostitutke. V skopljanski kavarni je službovala neka Roza Horu in si „prislužila“ s prostitutke čez 100.000 Din. Zadnje tedne izdrževala dva stalna ljubimeca in ju tudi denarno podpirala. Kar naenkrat jima pa je odpovedala podporo. Možakarja sta se pa maščevala, oropala sta in ji prerezala vrat in trebuh. Našli so jo mrtvo v krvi v njenem stanovanju.

Usodna pozabljivost. Trafikant Vinko Resnik je položil pred svojo barako vrečico, v kateri je imel 500 dinarjev kovanega drobiža. Sel je v barako in momentano pozabil na vrečico. Ko se je nanjo spomnil, je bilo prepozno, spreten tat je vrečico opazil in se je usmili.

Zopet tramvajska nesreča v Belgradu. Pod tramvaj je padel neki dijak in stalo bi ga bilo življenje, da ni konduktar še pravočasno ustavil voza. Vendar pa je bil dijak težko poškodovan, da so ga morali odpeljati v bolnico.

Pavel Dorohov:

Zmaga.

(Odlomek iz „Golgotec“. Prevel S. V.)

Sijajno je razsvetljeno veliko poslopje hotela „Europa“. Pred vhodom — avtomobili, kočije, droške, konji.

V veliki dvorani, na odru, okrašenem s tropičnim rastlinjem igra orkester. Snopovi luči trepetajo in iskre na kristalnih lestencih, vazah in kandelabrih. Bliščeče beli so namizni prtji in evetlice vse polno, mnogo evetlice.

Dame v težkih židanih balskih toaletah so kakor mogoče žive evetlice. In dekoltirane, globoko dekoltirane. Gole rame, pleča, hrbet, prsi.

Vojaštvo v elegantnih uniformah. Na ramah temnozelenih z zlatimi zvezdami obšite spolette. Srebro in zlato blišči na uniformah inozemskih vojnih atašeev. Črne salonske obleke in fraki obkrožujejo pisano sliko.

Napitnice, zveneči bokali z iskrenim vinom.

Napitnice brez konca.

»Gospoda častniki! Dvignimo čaše na zdravje prvega vojnega ministra, na zdravje Rusije, osvobojene od boljševikov!«

»Uráá!«

Godba zaigra.

»Gospoda častniki. Gotovo se strinjate z mano, da ne more biti strmo-glavljenje sramotnega boljševiškega jarma zasluga posameznika. Čast in slava ruskim častnikom, ki nosijo vso težo borbe z boljševiki.«

»Uráá!«

»Ne nevarnost ne pomanjkanje nas ne zadrži na našem potu. Principov svobode, enakosti in bratstva prepojen, so planili ruski častniki v boj — in nam podarili današnji dan, da lahko tukaj praznujemo slavje svobode. Boljševizem je strmoglavljen! Gospoda častniki, velika je vaša zasluga pred mučeniško očetnjavo. Ali še večja slava gre našim plemenitim in velikodušnim zaveznikom, ki so morali na svojih plečih nositi vso težo prvega dne vstaje. Čast in slava našim junakiškim zaveznikom — Čehom! Pozdravljam naše plemenite brate v osebi njihovega, tu navzočega vodje!«

»Uráá!«

Godba mogočno zaigra. Vsi vstanejo in izteguje polne bokale nasproti češkemu generalu.

General se smehlja pokloni.

Zdravica sledi za zdravico. Na zdravi se inozemskim zastopnikom. Oni odzdravljajo.

Godbe brez konca, bokali zvenekajo, vino se peni.

Nek častnik stopi na oder.

»Gospoda častniki. V prid rodbinam častnikov, padlih v boju z boljševizmom se licitira petrubljevski cekin. Določa se mu cena petdeset rubljev. Kdo da več?«

»Sto rubljev!«

»Sto rubljev! Kdo da več? K prvemu... k drugemu...«

»Stodvajset!« — — — — —

»Stodvajset, kdo da več? K prvemu...«

»Stopetdeset!«

»Stosedemdeset!«

»Dvesto!«

»Dvesto! Kdo da več? K prvemu... K prvemu, k drugemu... kdo da več?«

Častnik visoko dvigne cekin, njegov pogled preleti dvorano.

»Gospoda častniki, ne pozabite, da je na cekinu glava Njegovega Carskega Veličanstva Nikolaja Nikolajeviča!«

Dvorana se strese.

»Uráá!«

»Himno! Carsko himno!«

»Bože carja hrani!«

Godba grmi, bokali zvone, vino se peni.

Pijan diš plava po razsvetljeni dvorani. Zrak je pijan, ljudje so pijani, električne žarnice so pijane, pijano venejo šopki v kristalnih vazah...

»Gospodje častniki, licitirala se bo sedaj spoleta generala Denikina.«

»Kapa angleškega generala Knoksa!«

»Steklenica češkega generala Syrovyja!«

»Ostroga francoskega generala Jemina!«

»Uráá, uráá!«

Pred nogami mlade plavolaske kleči pijani častnik.

»Marija Aleksandrova, naj bom vaš vitez. Tu pred vašimi nogami naj umrjem.«

»Gospod poročnik, vzemite prstan v prid ostalim padlih. Licitirajte ga!«

»Gospoda častniki — prstan Marije Aleksandrove!«

»Uráá!«

Pijane dame tekmujejo. Glavnike in lasne ige jemljejo iz svojih komplikiranih frizur.

»Gospoda častniki — glavnik Nađe Ivanovne!«

»Lasna igla Zinaide Lvovne!«

Ali Marija Aleksandrovna se ne pusti zapostaviti.

»Moj vitez, moj vitez... pijana sem, brezmejno pijana! Zrtvujem... Kaj ponujajo? Ah, da, lasno iglo? Zrtvujem svojo nogavico. Da, da, svojo nogavico!«

Dvigne krilo in stegne nogo.

»Moja carica! Carsko darilo!«

Sname ji nogavico. Pritisne svojo ustnico no golo, rožnato, toplo nogo.

»Gospoda častniki — nogavica Marije Aleksandrovne v prid rodbinam junakov padlih v borbi z boljševiki!«

»Uráá!«

V težkem, pijanem zraku se duše zvoki orkestra.

Zunaj je gosta megla.

Ptju.

Prvi maj smo letos obhajali bolj pobožno kot ponavadi. Tudi pri nas smo čutili sv. Obznano iz korita zaščitarjev. Najprej se nam je dovolilo vse, za kar smo prosili, en dan pred praznikom pa se nas je obvestilo, da shod smemo imeti, tudi veselico, ali obhoda ozir. skupnega odhoda skozi mesto ne sme biti. Ker nov zakon se je glasil: Več kot eden jih ne sme skup stati. No, shod je bil povoljno obiskan, govoril je s. Čeh iz Maribora in upamo, da so vsi zborovalci letošnji prvomajski govor

dobro razumeli. Popoldne pa smo se zbrali vseeno na določenem zbirališču in počakali kolesarje, ki so se pripeljali iz Brega. Ker je bila prepoved, da se v skupinah ne sme iti, so kolesarji šli skozi mesto v gosjem redu. Vendar se je oblast razburila zaradi tega, ker je trobentač preglasno trobental in se mu je to potem prepovedalo. Tudi godba ni smela svirati po mestu. Sicer je bila zjutraj budnica kakor navadno. — Torej pri nas še ni bilo nič hudega. Le to nam ne gre v glavo, da so naši gospodje ministri tako pametni, da prepovedo vse, kar je v drugih državah dovoljeno za prvi maj. Kadar bomo pa mi na vladi, bomo tudi prepovedali, kakor nas današnja gospoda uči. Najprej bomo odpravili tiste svetle nacionalistične procesije in temne poti, potem pa še druge take reči, ki jih ima sedaj bolj nobel „folk“ še dovoljene. Razumljivo je, da se lahko vsak pošten kristjan razburi, ako bi videl kopico „raztrganih“ in „lačnih“ delavcev. — Opomniti moramo tudi še na to, da so naši trgovci ravno na prvega maja napravili največ dobička, mi vsaj mislimo tako, ker so imeli vsi trgovine odprte kot po navadi. Nam je prav. Zato pa vsi delavci v Konzumno društvo, ker privatni trgovec sicer spoštuje naš denar, toda našega praznika ne.

Stanovanjska mizerija je v Ptuj še vedno enaka. Prav dobro so jo pospešili tudi bradat gospodje kapucini, ki so na Ljutomerski cesti kupili veliko stanovanjsko poslopje in napravili iz njega samostan. Vsem strankam so stanovanja odpovedali in te dni se selijo zadnji stanovalci iz tega poslopja. Namesto da bi z božjo pomočjo, o kateri trde, da je zelo velika, zidali novo poslopje, ako že res hočejo tudi v našem kraju ljudstvo poneumnjevati, pa kar kupijo stanovanjsko hišo ter stanovanje s krščansko ljubeznijo zbadajo tako dolgo kakor jež lisico. Ali za kapucine ne velja zakonska določba, ki pravi, da se iz stanovanj ne sme delati „poslovnih“ prostorov?

Še k stanovanjskem vprašanju. Na letošnjem občnem zboru stanovanjskih najemnikov se je izprožila misel, da društvo stanovanjskih najemnikov v Ptuj ustanovi zadruzo za zidanje malih stanovanjskih hiš po vzorcu ljubljanskega „Stan in dom“. Tozadevne priprave so že v teku; ta teden se skliče prvi shod interesentov. Ker je zanimanje za to zelo veliko, je upanje, da se stvar kmalu izvede tako, da bo rodila že prav kmalu sadove v obliki prvih hišic.

Predavanje o higijeni in socialnem varovanju priredi Drž. higienski zavod v Ljubljani tudi v Ptuj na dan 30. maja, na kar že sedaj delavstvo opozarjamo. Kraj predavanja se bo pravočasno priobčil pri vseh gg. delodajalcih in delavskih zaupnikih.

Priznana najsolidnejša domača tvrdka
JOS. ROJINA, Ljubljana
Aleksandrova cesta 3.

Velika zaloga vsakovrstnega češkega in angleškega blaga in sukna. Bogata izbira vseh vrst izgotovljenih oblek, raglanov, površnikov, dežnih plaščev etc. po izredno niskih cenah. Lastni krojaški atelje.

Točna poštežba! — Solidne cene! 95

Proti gotovemu jamstvu daje tudi na ugodna mes. odplačila.

Makulaturalni papir
se proda po 4.— Din za 1 kg.
Več se pošlje v upravi lista.
103

Sodrugil!

Zahtevajte po vseh brivnicah, kavarnah in gostilnah „Delavska Politika“. Naj ne manjka v nobenem javnem lokalu „Delavska Politika“!

Berite!

Charles Dickens: Božična pesem v prozi.
Lovro Kuhar: Povesti.
Abditus: Predhodniki današnjega socializma in komunizma.
M. Beer: Karl Marks, monografija.
Zadružni koledar za leto 1926.
„Pod Lipe“, družinski mesečnik.

Naroča se.

Zadružna založba v Ljubljani, Aleksandrova cesta 5.

KRUH

iz Prve delavske pekarnice v Ljubljani je

najboljši.

Zahtevajte ga v vsaki prodajalni!

Zadružni trgovski dom

„PRODUKCIJE“

na Tržaški cesti v Ljubljani

Oglejte si zalogo manufakturnega blaga, konfekcije, izdelkov druge „Delta“, klobukov, porcelana, email-posode, čevljev, specerijske predmete, pohištvo, pletene izdelke itd.

Cene zmerne! — Nikdo ni prisiljen kupiti!